

KUKOISTAVA YHTEISÖ 2025–20207

Hankesuunnitelma

TIIVISTELMÄ

Lasten kokema väkivalta on kompleksinen ja vakava yhteiskunnallinen ongelma, jonka ehkäisyyn on käytetty valtavasti resursseja vuosikymmenien ajan. Kestäviä muutoksia ei toistaiseksi ole saavutettu. Väkivaltaongelma ei ratkea yksittäisiä toimenpiteitä erillisenä muista lisäämällä ja väkivaltatilanteisiin puuttumiseen keskittymällä. Kukoistava yhteisö -hankkeen tarkoituksena on kehittää yhteisövaikuttavuuteen perustuva yhteistoiminnan johtamisen ja koordinoinnin malli väkivallan ennaltaehkäisemiseksi kouluyhteisöissä. Päämääränä on lasten kokeman väkivallan radikaali vähentyminen pysyvästi.

TARVE

Lasten kokema väkivalta on vakava yhteiskunnallinen ongelma. Väkivaltakokemukset eroavat kuitenkin esimerkiksi sukupuolisuuden, seksuaalisuuden ja etnisyyden perusteella. Lapset kärsivät väkivallasta kaikissa kasvu ympäristöissään – joista yksi merkittävimmistä on kouluyhteisö jo siellä vietetyn ajan vuoksi. Kouluyhteisöissä rakentuneilla, väkivallan riskiä lisäävillä, sosiaalisten suhteiden dynamiikoilla tiedetään olevan heijastusvaikutuksia lasten muissa kasvu ympäristössään kokemaan väkivaltaan.

Yksittäisiä todennetusti väkivaltaa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä kuitenkin on, kuten esimerkiksi ryhmäyttäminen, seksuaalikasvatus, tunne- ja turvataitokasvatus, kasvatuskumppanuus sekä koulunuorisotyö. Konflikti- ja väkivaltatilanteisiin puuttumiseksi on olemassa useita näyttöön perustuvia malleja (mm. KiVa Koulu, Verso). Opettajien kasvatusosaamisen kehittämiseen on omat tutkimusperustaiset menetelmänsä (mm. ProKoulu). Väkivallan uhreille ja tekijöille on julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden tukipalveluita kohtuullisesti tarjolla. Tilastot ja selvitykset (kouluterveyskyselyt, rikosuhritutkimus, STM:n, OKM:n ja KARVI:n lasten kokemaan väkivaltaan liittyvät selvitykset) kuitenkin osoittavat, että nykyistä vaikuttavimmille ratkaisulle on suuri tarve.

Nuorten Palvelu ry

Systeemisen tason ratkaisuja ei tähän saakka ole juurikaan kokeiltu. Väkivaltailmiön kompleksisuus huomioiden, kouluyhteisöihimme tarvittaisiin ennaltaehkäisevä toimintamalli, jolla kyettäisiin suunnitelmallisesti ja systemaattisesti parantamaan yksittäisten toimenpiteiden ja kaikkien tärkeiden toimijaryhmien (*lapset, vanhemmat, opettajat, oppilashuollon henkilöstö, kolmannen sektorin toimijat*) toiminnan yhteisvaikuttavuutta kouluyhteisön kasvatuksellisia prosesseja ja toimintakulttuuria lisäksi hyödyntäen. Kompleksisten ilmiöiden ratkaisemiseksi kehitetty yhteisövaikuttavuuden malli voisi pitkään kaivatun ratkaisun – jotta jokaisella lapsella on yhdenvertaisesti olemassa vähintään yksi turvallinen kasvu ympäristö.

KUNTAYHTEYS

Valtionneuvoston periaatepäätöksessä painotetaan osallisuuteen ja toimijuuteen perustuvien ehkäisevien ratkaisujen kehittämistä. Siinä korostuvat myös sektori- ja hallintorajat ylittävä yhteistoiminta, arkiympäristöt, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus. Hanke edistää kattavasti näitä tavoitteita ja painopisteitä. Hanke toteutetaan pilottikouluyhteisöissä. Kunta on siten ratkaisevan tärkeä kumppani ja yhteisövaikuttavan toiminnan mahdollistaja. Yhteisövaikuttavuutta ei saavuteta ilman kunnan ja yksittäisen koulun johdon tukea ja esimerkiksi opettajien sitoutumista yhteistoimintaan. Hankkeen toteutus perustuu sopimukseen Kuopion kaupungin kanssa ja se vastaa Kuopion perusopetuksen kehittämisen painopisteisiin. Päämääränä on kehittää todennetusti vaikuttava ennaltaehkäisevän työn toimintamalli, jonka kunnat yhteistyössä hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin kanssa voivat vakiinnuttaa osaksi kunnissa tehtävää ja lapsia ja nuoria koskevaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä.

Vallankumouksia
nuorten oikeuksien ja hyvinvoinnin
puolesta.

HANKKEEN KOHDERYHMÄ JA SEN KATTAVUUS – OSIO

KUVAA HANKKEEN KOHDERYHMÄT JA KEINOT/KANAVAT HEIDÄN TAVOITTAMISEKSEEN. ARVIOI MYÖS KUNKIN KOHDERYHMÄN OSALTA SEN SUURUUTTA JA KUINKA SUUREN OSAN KOHDERYHMÄSTÄ TAVOITATTE?

Ensisijainen kohderyhmä: Väkivaltaa tekevät ja kokevat lapset.

Toissijainen kohderyhmä: Kaikki kouluyhteisön lapset.

Välillinen kohderyhmä: Yhteisövaikuttavuuden näkökulmasta tärkeimmät toimijaryhmät: opettajat, vanhemmat, muu koulun henkilöstö sekä kouluyhteisössä tai sen välittömässä yhteydessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää toimintaa toteuttavat julkisen ja kolmannen sektorin toimijat ja vapaaehtoiset.

Tavoittaminen

Toiminta toteutetaan kouluyhteisössä, jolloin kohderyhmiin kuuluvat henkilöt voidaan tavoittaa sujuvasti ja kattavasti suunnitelmallisella viestinnällisellä yhteistoiminnalla koulun kanssa koulun omia viestintäkanavia ja tapahtumia hyödyntäen sekä toimenpiteet kiinteänä osana kouluyhteisön arkea toteuttaen. Lisäksi koulupudokkuuden riskissä olevien lasten ja tuen tarpeessa olevien vanhempien tavoittamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä kyseisten lasten ja vanhempien kanssa toimivien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten sekä viranomaistahojen kanssa.

KOHDERYHMÄN JÄSENTEN OSALLISUUS HANKKEEN SUUNNITTELUSSA

Ensisijaisen kohderyhmän jäsenten näkökulma on huomioitu kohderyhmää koskevan tutkimustiedon lisäksi hanketta toteuttavien organisaatioiden muusta toiminnasta kertynyttä kohderyhmätietoutta ja -ymmärrystä sekä -asiantuntemusta hyödyntämällä. Välilliseen kohderyhmään lukeutuvien toimijaryhmien jäseniä on osallistettu toteuttamalla haastatteluja, joiden tarkoitus on ollut toimijaryhmäkohtaisten tarpeiden kartoittamisen lisäksi arvioida toimijaryhmittäin hankkeen toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuutta yksittäisen toimijaryhmän näkökulmasta. Tämän lisäksi hankevalmistelun yhteydessä on järjestetty kattavampia suunnittelu- ja arviointitapaamisia kunnan johdon ja toimintamallin pilotointiin osallistuvan koulun johdon kanssa yhteensä kahdeksan kertaa.

MITEN HANKKEEN TOIMINTA VÄHENTÄÄ VÄESTÖRYHMIEN VÄLISTÄ ERIARVOISUUTTA HYVINVOINNISSA JA TERVEYDESSÄ?

Väkivalta on todennetusti yksi eriarvoisuutta lisäävistä tekijöistä. Sillä on vakavia välittömiä seurauksia lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin.

Väkivaltakokemusten tiedetään tutkitusti olevan myös yksi merkittävin juurisyy lukuisille pahoinvointiongelmille (*esim. yksinäisyys, mielenterveys- ja päihdeongelmat, riippuvuudet, käytöshäiriöt, toimintakyvyn ja elämänhallinnan haasteet, ongelmat sosiaalisissa suhteissa sekä opiskelu- ja työelämässä*). Onnistuttaessa vähentämään lasten kokemaa väkivaltaa merkittävästi nykytasosta, on sillä siten eriarvoisuutta vähentävä vaikutus. Lisäksi hankkeessa tunnistetaan, että väkivaltakokemukset ja riski väkivallan kohtaamiseen eroavat merkittävästi esimerkiksi sukupuolisuuden, seksuaalisuuden, etnisen taustan, vammaisuuden ja sosioekonomisen aseman sekä muiden vastaavien tekijöiden perusteella. Tämän vuoksi hankkeen toimintaperiaatteena on intersektionaalisuuden huomiointi sekä sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisen työtöteen soveltaminen.

HANKKEEN LÄPIVIENNIN KUVAUS JA SUUNNITELMA – OSIO

PÄÄMÄÄRÄ

Päämääränä todennetusti tuloksellisen ja taloudellisen sekä yhteisövaikuttavuuteen perustuvan toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto lasten osallisuuden ja psykologisen turvallisuuden edistämiseksi ja siten lasten kokeman väkivallan ennaltaehkäisemiseksi kouluyhteisöissä.

Toimenpide

Yhteisövaikuttavan toimintamallin pilotointi kumppanuudessa kunnan ja SOS-lapsikyläsätiön kanssa Kuopiossa. Yhteisövaikuttava toiminta perustuu toimijaryhmäkohtaisesti ja yhteisötasolla määritettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen sekä kokonaisuudesta muodostuvan yhteistoiminnan samanaikaiseen koordinointiin hankehenkilöstön toimesta.

Arvioitu tulos

Skaalattavissa oleva yhteisövaikuttavuuteen perustuva toimintamalli lasten osallisuuden ja psykologisen turvallisuuden edistämiseksi sekä siten lasten kokeman väkivallan ennaltaehkäisemiseksi.

Vaikutus

Lapset kokevat vahvaa psykologista turvallisuutta kouluyhteisössä

Lapset kokevat vahvaa osallisuutta kouluyhteisössä

Reilusti alle prosentti lapsista kohtaa kiusaamisväkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa, rasismia tai muuta henkistä tai fyysistä väkivaltaa kouluyhteisössä.

Mittarit

Hankkeen seurantatieto (ks. arviointisuunnitelma)

Väkivalta-indikaattorit (Kouluterveyskysely)

Osallisuusindikaattori (THL)

Psykologisen turvallisuuden indikaattori (Edmondson A.)

Viestinnän mittarit (ks. viestintäsuunnitelma)

PÄÄTAVOITE

Lasten kouluyhteisössä kokema väkivalta vähenee alle prosenttiin kiusaamisväkivallan, seksuaaliväkivallan, rasismin sekä muun henkisen ja fyysisen väkivallan osalta yhteisövaikuttavan toimintamallin tavoitteellisen ja suunnitelmallisen toteutuksen avulla.

Toimenpide

1. Määritetään toimijaryhmäkohtaiset toimenpiteet
2. Määritetään yhteisötason toimenpiteet
3. Määritetään toiminnan taustalla tehtävät ja päätavoitteen näkökulmasta relevantit toimenpiteet
4. Sovitaan tasojen 1-3 toimenpiteiden toteutuksesta kumppanien kanssa
5. Koordinoidaan toimintakokonaisuutta yhteisövaikuttavuuden periaatteita soveltaen

Arvioitu tulos

Tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti toteutunut tuloksellinen ja taloudellinen yhteisövaikuttava toiminta sujuvasti osana kouluyhteisön jokapäiväistä arkea.

Vaikutus

Lapset kokevat vahvaa psykologista turvallisuutta kouluyhteisössä

Lapset kokevat vahvaa osallisuutta kouluyhteisössä

Reilusti alle prosentti lapsista kohtaa kiusaamisväkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa, rasismia tai muuta henkistä tai fyysistä väkivaltaa kouluyhteisössä.

Mittarit

Hankkeen seurantatieto (ks. arviointisuunnitelma)

Väkivalta-indikaattorit (Kouluterveyskysely)

Osallisuusindikaattori (THL)

Psykologisen turvallisuuden indikaattori (Edmondson A.)

Viestinnän mittarit (ks. viestintäsuunnitelma)

ALATAVOITE 1.

Kouluyhteisön toimintakulttuuri edistää nykyistä vaikuttavammin yhdenvertaista osallisuuden ja psykologisen turvallisuuden toteutumista ja lasten kokeman väkivallan ennaltaehkäisyä. Yhteisötason toiminta: Oppilaat, opettajat ja muu kouluhenkilöstö.

Toimenpiteet

1. Kukoistava yhteisö -tilaisuudet (á 60 min) 4krt/lukuvuosi (ilmiötietoa, psykoedukaatio, hankeinfo, onnistumistarinoiden esittely)

2. Yhteisten periaatteiden luominen osallistavalla prosessilla hybridisti (tapaamiset, digityöskentely) 2krt/lukuvuosi (periaatteet yhdenvertaisesta psykologisen turvallisuuden & osallisuuden ylläpitämisestä)

Tulokset

Neljä yhteisötilaisuutta (á 60 min)

Kaksi yhteisökehittämisprosessia (á 3krt 60 min. tilaisuutta ja 2krt digityöskentelyprosessia)

Toimintaan tavoitettu kaikki oppilaat, opettajat ja muu kouluhenkilöstö

Vaikutukset

Tieto väkivallasta ilmiönä lisääntyy

Tietoisuus oman roolin merkityksestä väkivallan ennaltaehkäisyssä lisääntyy

Sisäinen motivaatio oman roolin mukaiseen toimintaan ja kyky edistää yhteistä päämäärää konkreettisin teoin vahvistuvat

Itsenäinen vastuunotto yhteisen päämäärän edistämisestä lisääntyy

Sitoutuminen yhteisön periaatteisiin vahvistuu

Mittarit

Päätavoitteen indikaattorit

Toimenpidekohtainen toimijaryhmän palaute

Arviointi- ja viestintäsuunnitelmien tunnusluvut ja muu seurantatieto

ALATAVOITE 1.

Kouluyhteisön toimintakulttuuri edistää nykyistä vaikuttavammin yhdenvertaista osallisuuden ja psykologisen turvallisuuden toteutumista ja lasten kokeman väkivallan ennaltaehkäisyä.

Yhteisötason toiminta: Vaikuttamisviestintä toimijaryhmille oppilaat, opettajat, vanhemmat, muu kouluhenkilöstö, kolmannet tahot sekä yhteistyötahot

Toimenpide

1. Infopakettien tuottaminen

2. Onnistumistarinoiden viestiminen

3. Ajantasaisen tiedon jakaminen toimijaryhmittäin: Osallisuuden, psykologisen turvallisuuden ja lasten kohtaaman väkivallan toteutuminen

4. Päämäärää tukevien vaikuttamisviestinnällisten ja konkreettisen käyttäytymisen hyviä käytäntöjä kuvaavien materiaalien tuottaminen toimijaryhmittäin

Tulokset

Infopakettien jakaminen toimijaryhmittäin 4krt/lukuvuosi

Toivottua käyttäytymistä kuvaavien onnistumistarinoiden viestiminen ja

ajantasaisen tiedon jako osallisuuden, psykologisen turvallisuuden ja väkivallan toteutumisesta toimijaryhmittäin 1krt/kk

Yhteisövaikuttavuutta tukevat viestintämateriaalit näkyvästi esillä kouluyhteisöissä jatkuvasti

Vaikutukset

Tieto väkivallasta ilmiönä lisääntyy

Tietoisuus oman roolin merkityksestä väkivallan ennaltaehkäisyssä lisääntyy

Sisäinen motivaatio oman roolin mukaiseen toimintaan ja kyky edistää yhteistä päämäärää konkreettisin teoin vahvistuvat

Itsenäinen vastuunotto yhteisen päämäärän edistämisestä lisääntyy

Sitoutuminen yhteisön periaatteisiin vahvistuu

ALATAVOITE 2

Oppilaat toimivat yhteisövaikuttavasti osallisuutta ja psykologista turvallisuutta ylläpitäen ja lasten kokemaan väkivaltaa ennaltaehkäisten

Toimenpiteet

Toimijakohtaisesti kohdennetut toimenpiteet:

1. Kukoistava yhteisö -työpajat luokanvalvojan tunnilla 1krt/vuosi/ryhmä á 45 min.
2. Operaatioryhmien itsenäisten projektien toteuttaminen 2krt/vuosi
3. Lyhytkestoinen ja nopea yksilöllinen intensiivituki 1-3krt/hlö tarveperustaisesti
4. Palveluohjaus tarpeenmukaisesti palveluihin saattamiseksi

Tulokset

Kukoistava yhteisö -työpajoja 20krt lukuvuodessa 7.-9. luokkalaisille

Oppilaista muodostuvien operaatioryhmien (á 5-10 hlö/ryhmä/45 min. tapaamiset 3krt) itsenäisten projektien toteutuminen 2 krt/vuosi

10-15 intensiivituen prosessia lukuvuoden aikana

Yksilöllisiä palveluohjausprosesseja tarveperustaisesti

Vaikutukset

Päätavoitteet ja alatavoitteen 1. vaikutusten lisäksi:

- Lapset saavat positiivisia onnistumisen kokemuksia osallisuudesta ja vaikuttamisesta
- Yksilöllisten tarpeiden mukaista tukea saa välittömästi omassa kasvuympäristössä
- Lapset ohjautuvat sujuvasti muihin yksilöllisen tarpeen mukaisiin palveluihin

ALATAVOITE 3

Opettajat ja muu kouluhenkilöstö toimivat yhteisövaikuttavasti osallisuutta ja psykologista turvallisuutta ylläpitäen ja lasten kokemaan väkivaltaa ennaltaehkäisten

Toimenpiteet

1. Valmennukset kasvatusosaamisen vahvistamiseksi ja näyttöön perustuvien käyttäytymisen ohjauskäytäntöjen yhtenäisen soveltamiseksi tukemiseksi 2krt/lv
2. Valmennuksen tavoitteita tukevat sparraukset 4krt/lv
3. Yhteiskehittäminen käytössä olevien väkivaltaan puuttumisen menetelmien yhteisövaikuttavaan toimintaan integroimiseksi

Tulokset

Valmennusprosessit (á 90min. + 90min.) ko. toimijaryhmän edustajille 2krt/vuosi
Valmennusta tukevat sparrausprosessit (á 45min. + 45min.) tarveperustaisesti
Yksi lukuvuoden mittainen yhteiskehittämisprosessi (4-6 tapaamista/vuosi, á 90 min)
tarkoituksen mukaisten toimijaryhmän edustajien kanssa

Vaikutukset

Päätavoitteen vaikutusten ko. toimijaryhmän edustajien:

- ko. toimijaryhmien kasvatusosaaminen vahvistuu
- lasten itseohjautuvaa toimintaa tuetaan yhtenäisesti näyttöön perustuvien käytännöin
- Väkivaltaan puuttumisen menetelmiä käytetään yhtenäisesti yhteisövaikuttavan toiminnan kokonaisuudessa
- ko. toimijaryhmän edustajat saavat tarpeenmukaista tukea

ALATAVOITE 4

Vanhemmat toimivat yhteisövaikuttavasti osallisuutta ja psykologista turvallisuutta ylläpitäen ja lasten kokemaan väkivaltaa ennaltaehkäisten

Toimenpiteet

1. Valmennukset kasvatusosaamisen vahvistamiseksi ja näyttöön perustuvien käyttäytymisen ohjauskäytäntöjen yhtenäisen soveltamiseksi tukemiseksi 2krt/vuosi
2. Lyhytkestoinen ja nopea yksilöllinen intensiivituki 1-3krt/perhe tarveperustaisesti
3. palveluohjaus perhekohtaisiin tarpeisiin mukaisiin palveluihin saattamiseksi

Tulokset

Kaksi valmennusprosessia (ä 90min. + 90min.) ko. toimijaryhmän edustajille 2krt/vuosi
Perhekohtaisia intensiivituen prosesseja 1-3krt/perhe ja palveluohjausprosesseja
tarveperustaisesti

Vaikutukset

Toimijaryhmien:

- kasvatuserosaaminen vahvistuu
- vanhempien kasvatustyö ja lasten käyttäytymisen ohjaamisen tukeminen edistää lasten toimintaa yhteisen päämäärän suuntaan
- lasten itseohjautuvaa toimintaa tuetaan yhtenäisesti näyttöön perustuvin käytännöin
- toimijaryhmän edustajat saavat tarpeenmukaista tukea vanhemmuuteensa

ALATAVOITE 5

Muut kouluyhteisössä säännöllisesti työskentelevät toimijat ja vapaaehtoiset toimivat yhteisövaikuttavasti osallisuutta ja psykologista turvallisuutta ylläpitäen ja lasten kokemaan väkivaltaa ennaltaehkäisten

Toimenpiteet

1. Tavoitetta tukevien tapahtumien ja projektien tuottaminen yhteistyössä muiden kouluyhteisössä säännöllisesti toimivien tahojen kanssa:
 - Turvallinen koulumatka kampanjat 4krt/vuosi
 - Oheistapahtumiin (esim. disko-tapahtumat) osallistuminen 2-4 krt/vuosi
2. toimijaryhmien muiden toimintojen integroiminen osaksi yhteisövaikuttavaa toimintaa

Tulokset

Turvallinen koulumatka -kampanjat 4krt/vuosi: kouluyhteisöissä säännöllisesti toimivien tahojen ja vapaaehtoisten jalkautuminen, jossa tuetaan lapsia tuetaan viettämään koulumatkaa periaatteiden mukaisesti (alatavoite 1 toimenpide).
Psykologisen jatkuvuuden ylläpitäviä palveluohjausprosesseja hankkeen päämäärää edistään

Vaikutukset

Lapset kokevat vahvaa psykologista turvallisuutta ja osallisuutta kouluyhteisössä
Reilusti alle prosentti lapsista kohtaa kiusaamisväkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa, rasismia tai muuta henkistä tai fyysistä väkivaltaa kouluyhteisössä
Yksilöllisten tarpeiden mukaista tukea saa välittömästi omassa kasvuympäristössä

Alatavoite 6

Yhteisövaikuttavan toiminnan koordinaatio tukee tuloksellisesti toimijaryhmien toiminnan kokonaisuutta lasten osallisuutta ja psykologista turvallisuutta vahvistaen sekä lasten kokemaa väkivaltaa ennaltaehkäisten.

Toimenpiteet

Yhteisövaikuttavan toiminnan koordinointi hankehenkilöstön toimesta:

- Hankkeen operatiivinen suunnittelu, toteutus, seuranta ja arviointi
- Toimenpiteiden toteutus
- Yhteistyö yhteistyötahoihin
- Palveluohjausprosessien kehittäminen
- toimintamallin kehittämistyön toteuttaminen
- toimintamallin mallinnuksen ja käsikirjan tuottaminen

Tulokset

Yhteisövaikuttavan toiminnan toteutuminen kouluyhteisössä
Toimivat palveluohjausprosessin yhteistyötahojen kanssa
Laadukas toimintamallin mallinnus ja käsikirja

Vaikutukset

Lapset kokevat vahvaa psykologista turvallisuutta kouluyhteisössä
Lapset kokevat vahvaa osallisuutta kouluyhteisössä
Reilusti alle prosentti lapsista kohtaa kiusaamisväkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa, rasismia tai muuta henkistä tai fyysistä väkivaltaa kouluyhteisössä.

Hankkeen tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi käytettävät mittarit

Väkivalta

- Kokenut kiusaamista %
- Kokenut häirintää %
- Kokenut ahdistelua%
- Kokenut henkistä väkivaltaa%
- Kokenut fyysistä väkivaltaa%
- Kokenut syrjintää %
- Kokenut rasismia%
- Kokenut seksuaaliväkivaltaa%

Psykologinen turvallisuus (Edmondson 2019)

- Nuorten osuus, jotka kokevat tulevansa arvostetuksi
- Nuorten osuus, jotka eivät pelkää virheitä omaan käytökseen vaikuttavasti
- Nuorten osuus, jotka kokevat voivansa esittää eriävä mielipiteitä vapaasti
- Nuorten osuus, jotka kokevat voivansa pyytää apua
- Nuorten osuus, jotka kokevat ilmapiirin kannustavaksi

Osallisuus (THL:n osallisuusindikaattorit)

- Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä
- Saan myönteistä palautetta tekemisistäni
- Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön
- Olen tarpeellinen muille ihmisille
- Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun
- Tunnen, että elämälläni on tarkoitus
- Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita
- Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen
- Koen, että minuun luotetaan
- Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin.

Toiminnan arvioidut tulokset

Kouluyhteisössä vuoden aikana erimuotoista väkivaltaa kokeneiden lasten määrä

- Kokenut henkistä väkivaltaa 1%
- Kokenut fyysistä väkivaltaa 1%
- Kokenut kiusaamista 1%
- Kokenut seksuaalista häirintää 1%

- Kokenut seksuaaliväkivaltaa 1%
- Kokenut rasismia 1%

Väkivallan ennaltaehkäisy perustuu pääosin kouluyhteisön toivotun yhteisöllisyyden vahvistamiseen, jossa keskeiset arvioidut tulokset liittyvät psykologisen turvallisuuden ja osallisuuden yhdenvertaiseen toteutumiseen

Psykologinen turvallisuus

- Yli 90 prosenttia lapsista kokevat tulevansa arvostetuksi
- Yli 90 prosenttia lapsista eivät pelkää virheitä omaan käytökseen vaikuttavasti
- Yli 90 prosenttia lapsista kokevat voivansa esittää eriävä mielipiteitä vapaasti
- Yli 90 prosenttia lapsista kokevat voivansa pyytää apua
- Yli 90 prosenttia kokee ilmapiirin kannustavaksi

Osallisuus (THL:n osallisuusindikaattoreista)

Yli 90 prosenttia kouluyhteisön lapsista kokee, että kouluyhteisössä:

- Päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä
- Saan myönteistä palautetta tekemisistäni
- Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön
- Olen tarpeellinen muille ihmisille
- Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun
- Tunnen, että elämälläni on tarkoitus
- Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita
- Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen
- Koen, että minuun luotetaan
- Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin

HANKKEESSA KÄYTETTY MENETELMÄ

Monivalinnasta valinta: Hyvä käytäntö

Systeeminen lähestymistapa erityisesti kompleksisten hyvinvointiin vaikuttavien ongelmien ratkaisemiseksi on todennettu olevan potentiaalisesti vaikuttava ratkaisu. Systeemisessä lähestymistavassa tarkastellaan ratkaistavaa haastetta kokonaisuutena, jossa kokonaisuuden eri osat ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa toisiinsa vaikuttaen. Lähestymistavassa korostetaan järjestelmän rakenteen ja toiminnan ymmärtämistä sekä pyritään suunnitelmallisesti tunnistamaan ja vaikuttamaan systeeminen dynamiikkaan. Systeemistä lähestymistapaa sovelletaan useissa eri toimintaympäristöissä, kuten sosiaalityössä, köyhyyden poistamiseen tähtäävässä toiminnassa sekä erilaisissa yhteistyön ja yhteisön kehittämisen toiminnoissa.

Systeemisenä toimintatapana yhteisövaikuttavuus tarjoaa tutkimustietoon perustuvan ratkaisun torjua lasten kokemaa väkivaltaa kouluyhteisöissä. Yhteisövaikuttavuuteen perustuvaa toimintatapaa väkivallan ennaltaehkäisyssä kouluyhteisöissä ei ole toteutettu Suomessa aiemmin. Tieteelliseen tutkimukseen perustuvia yhteisövaikuttavuuden toimintamalleja on sovellettu useiden erilaisten hyvinvointiin kytkeytyvien yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi. Yhteisövaikuttavassa toiminnassa (*collective Impact*) hyödynnetään systeemijattelua ihmisten ja yhteiskunnan kompleksisten ja monialaista yhteistyötä vaativien ongelmien ratkaisemiseksi.

Yhteisövaikuttavuus perustuu viiden toimintaperiaatteen toteuttamiseen:

1. yhteinen tavoite ja siihen sitoutuminen
2. jaetut yhteiset mittarit
3. toisiaan vahvistavat toiminnot
4. jatkuva kommunikointi
5. taustatukiorganisaatio.

Yhteisövaikuttavuusmallissa on kyse ryhmästä eri sektoreiden avaintoimijoita, jotka ovat sitoutuneet toimimaan yhteisen tavoitteen eteen ratkaistakseen tietyn sosiaalisen ongelman tai vahvistaakseen tiettyä kehityskulkua. Yhteisövaikuttavuusmallin kehittämisen lähtökohtana hyödynnetään yhdysvaltalaisen Kanian ja Kramerin vuonna 2011 kehittämää yhteisövaikuttavuuden mallia.

Nuorten Palvelu ry on kehittänyt ja toteuttanut yhteisövaikuttavuuteen perustuvien toimintamallien kaltaisia toimintoja lähes viidentoistavuoden ajan erityisesti lasten ja nuorten omissa kasvuympäristöissä (julkinen tila, puolijulkiset tilat, maaseutualueet). Yhteisövaikuttavan toiminnan pilotointia kouluyhteisöissä sen sijaan Nuorten Palvelu ry, eikä kukaan muu toimijat ole aiemmin soveltanut kehittääkseen vaikuttavia kouluyhteisöissä väkivaltaa ennaltaehkäiseviä ratkaisuja.

Suomessa Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiö ITLA on tieteellisen asiantuntijuuden erikoisosaa yhteisövaikuttavuudessa. Nuorten Palvelu ry:llä on muiden hankkeidensa kautta vuonna 2023 käynnistynyt kumppanuus ITLA:n kanssa yhteisövaikuttavuuden sovellutusten kehittämisestä.

Työotteellisesti hankkeessa sovelletaan sosiaalipedagogista lähestymistä tapaa, joka tarjoaa välineitä ja käytäntöjä samanaikaisesti yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla toimimiseen ja edellä mainittujen tasojen sidosten ja keskinäisriippuvuuksien tunnistamiseen sekä sosiaalipedagogiikan käytäntönä intersektionaalisuuden huomioivaa sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä työtettä. Nämä tekijät puolestaan ovat omassa tärkeässä roolissaan pyrittäessä ennaltaehkäisemään kouluyhteisöissä ilmenevää väkivaltaa aiempaa vaikuttavammin.

ARVIOINTISUUNNITELMA

Menetelminä sähköiset menetelmät: Kyselyt, ilmoituskanava väkivaltatilanteista ilmoittamiseksi, lomakkeet tunnuskulujen ja muun seurantatiedon dokumentoimiseksi. Lisäksi toiminnasta systemaattisesti kerättävää suullinen palaute dokumentoidaan. Tiedonkeruun suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa hankehenkilöstö ja välillisen kohderyhmän edustajat avustavat lapsilta pyydettävän tiedon keräämisessä tapauskohtaisten tarpeiden mukaisesti. Yhteisövaikuttavuus mittaukset 6krt/vuosi. Laajat kyselyt toimijaryhmittäin 1krt/vuosi. Seuranta- ja reflektointitietoa ja suullista palautetta kerätään jatkuvana. Tiedon hyödyntäminen: Hanketiimin reflektio 1h/vko ja arviointikokous 2-3h/kk, ohjausryhmä 4 krt/v. ja kehittämispäivä 2krt/v. Pienet muutokset viikoittain ja merkittävät kehittämistoimenpiteet päätetään arviointikokouksissa, ohjausryhmässä ja kehittämispäivissä. Lisäksi tietoa hyödynnetään osana toimintamallin jatkuvuuden turvaamiseen liittyviä vaikuttamis- ja neuvottelutoimenpiteitä.

KÄYTTÖÖNOTTOSUUNNITELMA

Pitkän aikavälin päämääränä on tuloksellisen yhteisövaikuttavuuteen perustuvan toimintamallin vakiinnuttaminen niihin kouluuyhteisöihin Suomessa, joihin sen käytöllä on erityinen ja todennettu tarve.

TOTEUTUSAIKATAULU

Vuosi 2025

- **Käynnistysvaihe rahoituspäätöksen ajankohdasta riippuen tammi-huhtikuu**
 - Hankkeesta tiedottaminen
 - Yhteistyösopimusten vahvistaminen
 - Hankehenkilöstön rekrytointi
 - Toimintasuunnitelman tarkentaminen
 - Viestintä-, seuranta- ja arviointi-infrastruktuuuri
 - Ohjausryhmän perustaminen ja aloituskokous
 - Aloituskokous kumppaneiden edustajien kanssa
- **Pilotointivaiheen I valmistelu huhti-kesäkuu**
 - Lukuvuoden 2025–2026 toteutussuunnitelma ja toimenpiteiden aikataulutus yhdessä koulun johdon ja opetushenkilöstön kanssa
- **Pilotointivaiheen I toteutus lukuvuosi 2025–2026**
 - Toimijaryhmäkohtaisten ja yhteisötason toimenpiteiden toteutus toteutussuunnitelman perusteella
 - Tiedonkeruu, seuranta ja arviointi sekä kehittämistoimenpiteiden määrittely

Vuosi 2026

- **Pilotointivaiheen I toteutus lukuvuosi 2025–2026**
 - Toimijaryhmäkohtaisten ja yhteisötason toimenpiteiden toteutus toimijaryhmittäin ja yhteisötasolla
 - Tiedonkeruu, seuranta ja arviointi sekä kehittämistoimenpiteiden määrittely
- **Pilotointivaiheen II valmistelu huhti-kesäkuu**
 - Lukuvuoden 2026–2027 toteutussuunnitelma ja toimenpiteiden aikataulutus yhdessä koulun johdon ja opetushenkilöstön kanssa

- **Pilotointivaiheen I arviointi touko-kesäkuu**
 - Hankkeen arviointi kerättyyn tietoon perustuen
 - Arviointitiedon tuottaminen ja analysointi
 - Kehittämistoimenpiteiden määrittäminen ja niiden toimeenpanosuunnitelman laatiminen toiseen pilotointivaiheeseen
- **Pilotointivaiheen II suunnittelu kesä-elokuu**
 - Lukuvuoden 2026–2027 toteutussuunnitelman viimeistely ensimmäisen pilotointivaiheen kokemusten ja tulosten perusteella
- **Pilotointivaiheen II toteutus lukuvuosi 2026–2027**
 - Toimijaryhmäkohtaisten ja yhteisötason toimenpiteiden toteutus toimijaryhmittäin ja yhteisötasolla
 - Tiedonkeruu, seuranta ja arviointi sekä kehittämistoimenpiteiden määrittely

Vuosi 2027

- **Tavoitteellisten neuvottelujen käynnistäminen toimintamallin käyttöönotosta**
 - Neuvotteluprosessista sopiminen kuntien, hyvinvointialueiden ja ministeriöiden kanssa
- **Pilotointivaiheen II toteutus lukuvuosi 2026–2027**
 - Toimijaryhmäkohtaisten ja yhteisötason toimenpiteiden toteutus toimijaryhmittäin ja yhteisötasolla
 - Tiedonkeruu, seuranta ja arviointi sekä kehittämistoimenpiteiden määrittely
- **Yhteisövaikuttavan toimintamallin mallinnuksen ja käsikirjan tuotantoprosessin käynnistäminen**
 - Yhteistyöstä sopiminen mallinnukseen ja käsikirjan tuottamiseen liittyvien asiantuntijatahojen kanssa
 - Toimitusprosessin suunnittelu ja sen toteutuksesta sopiminen
- **Pilotointivaiheen II arviointi ja kehittämistoimenpiteistä päättäminen touko-kesäkuu**
 - Hankkeen arviointi kerättyyn tietoon perustuen
 - Arviointitiedon tuottaminen ja analysointi
 - Kehittämistoimenpiteiden määrittäminen ja niiden toimeenpanosuunnitelman laatiminen
- **Hankkeen päätösvaiheen erillistoimenpiteiden suunnittelu touko-kesäkuu**

- Hankkeessa kehitetyn osaamisen ja toimintamallin jakamiseen liittyvien tilaisuuksien suunnittelu
- **Kolmannen pilotointivaiheen suunnittelu kesä-elokuu**
 - Lukuvuoden 2027–2028 toteutussuunnitelman viimeistely ensimmäisen pilotointivaiheen kokemusten ja tulosten perusteella
- **Kolmannen pilotointivaiheen toteuttaminen lukuvuosi 2027–2028**
 - Toimijaryhmäkohtaisten ja yhteisötason toimenpiteiden toteutus toimijaryhmittäin ja yhteisötasolla
 - Tiedonkeruu, seuranta ja arviointi
- **Päätösvaiheen toimenpiteiden toteuttaminen**
 - Tilaisuudet sekä mallinnuksen ja käsikirjan julkaiseminen
 - Neuvotteluprosessin päättäminen toimintamallin käyttöönottamiseen liittyen toimintamallin käyttöönotosta kiinnostuneiden tahojen kanssa
 - Loppuarviointi ja loppuraportointi

Innovaatioita kehitettäessä on arvioitava kriittisesti, millaisia realistisia mahdollisuuksia toimintaan vaadittavien resurssien näkökulmasta toimintamallin käyttöönoton laajentamiselle ja toteuttamiselle hankkeen jälkeisessä ajassa voidaan arvioida tulevaisuudessa olevan. Tästä syystä hankkeen yksi keskeinen päämäärä on pyrkiä kehittämään lopullisesta toimimallista sellainen, että toimintamalli olisi toteutettavissa hankkeen jälkeisessä ajassa merkittävästi pienemmin resurssein hankkeessa käytettävissä oleviin resursseihin verrattuna.

Toimintamallin toteuttamista hankkeen jälkeisessä ajassa edistävien toimenpiteiden toteuttaminen käynnistetään viipymättä hankkeen käynnistyessä. Hankkeesta ja siinä kertyneistä kokemuksista ja tuloksista tiedotetaan systemaattisesti ja aktiivisesti paikallisesti ja valtakunnallisesti. Lisäksi toimintamallin ja sen hankkeen aikana saatavien tulosten esittelemiseksi tavataan poliittisia päättäjiä ja virkahenkilöjohtoa paikallisella ja valtakunnallisella tasolla säännöllisesti ja tarkoituksenmukaisella intensiteetillä. Tavoitteelliset neuvottelut toimintamallin käyttöönotosta kiinnostuneiden tahojen kanssa on tarkoitus käynnistää viimeistään viimeisen hankevuoden käynnistyessä.

VIESTINTÄSUUNNITELMA

Tavoitteet

- Tehdä näkyväksi kouluyhteisöissä tapahtuvan väkivallan ennaltaehkäisyn yhteiskunnallista merkittävyyttä
- Lisätä tietoa väkivallan ennaltaehkäisystä kouluyhteisöissä yhteisövaikuttavuuteen perustuvalla toimintamallilla
- Lisätä tiedeyhteisön kiinnostusta tutkimukseen kouluyhteisöissä tapahtuvan väkivallan ennaltaehkäisystä yhteisövaikuttavuuteen perustuvalla toimintamallilla
- Tuottaa päätöksentekoon suosituksia kouluyhteisöissä tapahtuvan väkivallan ennaltaehkäisemiseksi
- Motivoida hankkeen toimijaryhmiä toimimaan omassa roolissaan yhdessä jaettua tavoitetta edistävällä tavalla
- Varmistaa hankkeessa kehitettävän toimintamallin käytön jatkuvuus hankkeen jälkeisessä ajassa

Kohderyhmät

- Paikalliset, alueelliset ja valtakunnallisen tason päättäjät
- Paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tason ylin virkahenkilöjohto teeman kannalta relevanteilta hallinnonaloilta
- Lasten kohtaamaan väkivallan ennaltaehkäisystä tutkimusta tekevät tutkijat ja tutkijayhteisöistä
- Hankkeen kohderyhmät toimijaryhmittäin:
 - Lapset
 - Vanhemmat
 - Opettajat, oppilashuollon henkilökunta ja muu koulun henkilökunta
 - Kouluyhteisöissä toimivat ja kouluyhteisön kanssa säännöllisesti yhteistyötä tekevät kolmannen sektorin toimijat

Ydinviestit

Paikalliset, alueelliset ja valtakunnallisen tason päättäjät sekä paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tason ylin virkahenkilöjohto teeman kannalta relevanteilta hallinnonaloilta:

- Erimuotoisen väkivallan vaikutukset lasten kasvuun, kehitykseen, hyvinvointiin ja tulevaisuuteen

- Yhteisövaikuttavuuteen perustuvan toimintamallin tuloksellisuus ja taloudellisuus kouluyhteisössä ilmenevää väkivaltaa ennaltaehkäistäessä

Lasten kohtaamaan väkivallan ennaltaehkäisystä tutkimusta tekevät tutkijat ja tutkijayhteisöistä

- Hankkeessa saatujen kokemusten näkökulmasta tärkeiksi koettujen tutkimuksellisten tarpeiden näkyväksi tekeminen
- Kumppanuuden tarjoaminen tutkimuksellisesta yhteistyöstä kiinnostuneiden tahojen kanssa

Hankkeen kohderyhmät toimijaryhmittäin (Lapset, Vanhemmat, opettajat, oppilashuollon henkilökunta ja muu koulun henkilökunta, kouluyhteisöissä toimivat ja kouluyhteisön kanssa säännöllisesti yhteistyötä tekevät kolmannen sektorin toimijat)

- Toimijaryhmälähtöisesti toimijaryhmittäin:
 - Yksittäisen toimijaryhmän rooli ja merkitys väkivallan ennaltaehkäisyssä yhdessä onnistumiseksi
 - Yksittäisen toimijaryhmän toimintaan liittyvät vaikuttavimmat tekijät väkivallan ennaltaehkäisyn näkökulmasta
 - Tietoa yksittäiselle toimijaryhmällä tarjolla olevasta tuesta väkivallan ennaltaehkäisyn edistämiseen liittyen
 - Ajankohtainen tieto yhdessä onnistumisen tilasta väkivallan ennaltaehkäisyn osalta
 - Konkreettisten onnistumistarinoiden kuvaukset hankkeesta saatujen kokemusten perusteella
 - Yhdessä jaetun päämäärän edistämistä tukeva rohkaisu ja palautteenanto toimijakohtaisesti
 - Tietoa hankkeesta, hankkeen tavoitteista sekä toimijaryhmäkohtaisten toimenpiteiden toteutuksesta ja toimijaryhmäkohtaisen toiminnan merkityksestä yhteisönä toimimisen ja yhteisövaikuttavuuden näkökulmasta

Viestintäkanavat

- Puhelin
- Sähköposti
- Tapaamiset
- Sosiaalisen median kanavat facebook, Instagram, Tiktok, WhatsApp, Snapchat

- Hankkeen verkkosivusto
- Ammatilliset mediat

Toimenpiteet

- Mediatiedotteet tarveperustaisesti, vähintään 1krt/kk
- Toimijaryhmäkohtainen sähköpostikirje 1krt/kk
- Vaikuttamisviestintä sosiaalisen median postauksina viikoittain
- Verkkosivuston sisällön tuottaminen jatkuvana tarveperustaisesti
- Asiantuntija-kirjoitukset hankkeen toteutumisesta ja saavutetuista tuloksista vähintään 2-4 kirjoitusta vuodessa
- Tapaamiset ja vaikuttamistoiminnalliset tilaisuudet resurssien puitteissa yhteydenottojen perusteella
 - *Kuntatapaamiset vähintään neljä kertaa vuodessa*
 - *Tapaamiset valtakunnallisen tason päättäjien kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa*
 - *Tapaamiset valtakunnallisen tason virkahenkilöjohdon kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa*

Mittarit

- Viestinnän kohderyhmien tavoittaminen
- Verkkosivujen kävijämäärät
- Verkkosivuille ohjautuvuus
- Verkkosivustolla käyttäytyminen
- Sosiaalisen median seuraajamäärät ja sitoutuneisuus
- Sosiaalisessa mediassa käyttäytyminen
- Sosiaalisen median reaktiot ja jaot
- Mediaosumat
- Kouluyhteisössä ilmenevästä väkivallasta käytävä julkinen keskustelu
- Kouluyhteisössä ilmenevän väkivallan ennaltaehkäisystä käytävä julkinen keskustelu
- Kouluyhteisöissä ilmenevän väkivallan ennaltaehkäisystä yhteisövaikuttavuuteen perustuvalla toimintamallilla käytävä
- Hankkeen kohderyhmän toimijaryhmien jäsenten osallistuminen ja sitoutuminen yhteistoimintaan

- Päättäjiltä, virkahenkilöjohdolta ja tutkijoilta sekä median edustajilta saadut yhteydenotot
- Päättäjien, virkahenkilöjohdon ja tutkijoiden tapaamisten ja yhteistyöprojektien määrä

Vastuut

- Hankeviestinnästä vastaa hankkeen vastaava asiantuntija yhteistyössä hankkeen kehittämissuunnittelijan kanssa. Hankkeen työntekijöitä ulkoisessa viestinnässä tukevat Nuorten Palvelu ry:n ja SOS-Lapsikyläsäätiön viestinnästä vastaava henkilöstö.

EETTISET NÄKÖKOHDAT

Kansainväliset ihmisoikeudet ja lapsen oikeudet sekä niiden pohjalta laaditut muut Suomen valtion ratifioimat kansainväliset sitoumukset, Suomen perustuslaki sekä muu relevantti voimassa oleva lainsäädäntö, kuten esimerkiksi laki lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisestä, laki lastensuojelusta, perusopetuslaki, työturvallisuuslaki, laki yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta, laki lapsen oikeuksista ja laki lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä sekä eri muotoisen väkivallan ennaltaehkäisyä koskevat kansainväliset ja kansalliset laatustandardit antavat vahvan eettiseen perusteen yhteiskunnallisille toimijoille pyrkiä lainsäädännön puitteissa tekemään eettisesti kestävästi kaikki mahdollinen, jotta yksikään lapsi ei joutuisi kokemaan väkivaltaa lapsuudessaan.

Siitä riippumatta, että hankkeen päämäärä on eettisesti kestävä ja perusteltu, ei se automaattisesti tarkoita sitä, että hankkeen toteutus on täysimääräisesti eettisesti kestävällä tavalla toteutettu ja ettei negatiivisia vaikutuksia lapsiin ja hankkeen kohderyhmien muihin jäseniin kohdistuisi. Tämän vuoksi hankkeen toteuttamiseen eettisesti kestävällä tavalla kiinnitetään hanketta toteutettaessa erityistä huomioita ja huolellisuutta.

Syrjintäkielto kaikelle syrjinnälle sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen
Nuorten Palvelu ry:n kaikessa toiminnassa on ehdoton syrjintäkielto, jota edellytämme myös kaikilta yhteistyökumppaneiltamme ja toimintaamme osallistuvilta henkilöiltä. Nuorten Palvelu ry:ssä ja SOS-lapsikyläsäätiössä moniperustaisteen syrjintään, intersektionaalisuuteen sekä niiden sisällä sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyyteen

perustuva ammatillinen tietoisuus ja käytännöntyöote koskee kaikkea toimintaa, johon liittyvä henkilöstöosaaminen sisältyy ammatillista osaamista ylläpitävään ja kehittyvään suunnitelmaan. Suunnitteluvaiheessa on hyödynnetty hankkeen valmisteluun osallistuneiden työntekijöiden yleistä tasoa syvempää asiantuntijuutta moniperustaiseen syrjintään, intersektionaalisuuteen sekä sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyyteen liittyen.

Lisäksi suunnittelussa on hyödynnetty ulkopuolista osaamista esimerkiksi Metropolian toimittamaa sukupuolisensitiivinen hanketyö -opasta.

Hankesuunnitteluun perustuen kyseiset teemat huomioidaan hankkeessa läpileikkaavasti:

- Viestintä
- Konkreettinen toiminta kohderyhmien parissa
- Välilliseen kohderyhmään kuuluvien toimijoiden konsultoimisessa ja kouluttamisessa
- Hankkeessa kehitettävien ja toteutettavien prosessien suunnittelussa
- Hankkeen seurannassa ja arvioinnissa

Hankkeen toteutusta määrittelevät eettisen toiminnan käytännöt, joita hankkeessa toteutetaan, on kuvattu Nuorten Palvelu ry:ssä voimassa olevassa eettisessä toimintaohjelmassa. Toimintaohjelman noudattamista edellytetään myös hankkeen kumppaneilta ja muilta yhteistyötahoilta.

Nuorten Palvelu ry:n eettinen toimintaohjelma löytyy hankehakemuksen liitteenä.

MAHDOLLISET RISKIT

Riskit liittyen hankkeen sisällön ja tulosten toteuttamiseen

1. Kohderyhmän toimijoiden edellytykset toimia suunnitelman mukaisesti yhteistyössä muuttuva radikaalisti vaikuttaen hankkeen toteuttamiseen negatiivisesti.

2. Kohderyhmän toimijoista merkittävä osa lakkauttaa oman toimintansa hankkeen kohdealueilla vaikuttaen hankkeen toteuttamiseen negatiivisesti.

3. Hankkeen tapahtumia ja toimenpiteitä toteutetaan julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, joten niiden järjestämiseen liittyvät tavanomaiset kyseissä ympäristössä järjestettäviin tilaisuuksiin liittyvät tapaturma- ja onnettomuusriskit sekä muut mahdolliset häiriöriskit.

4. Välillisen kohderyhmän nuoria koskevat riskit:

Pääkohderyhmänä ovat haavoittuvassa asemassa olevat lapset, jolloin lapsilla saattaa ilmetä aggressiivista, häiritsevää, rikollista tai muuta ei-toivottua käyttäytymistä yksilöllisistä hyvinvointihaasteista tai kyseissä toimintaympäristössä aiemmin saaduista negatiivisista kokemuksista johtuen joko suhteessa toisiinsa, muuhun väestöön tai työntekijöihin. Lisäksi nuorilla voi pahoinvoinnista ja oman elämän ongelmista johtuen ilmetä myös muuta nuorten omaa terveyttä, hyvinvointia ja tulevaisuutta vaarantavaa käyttäytymistä.

Kouluyhteisössä ja sen läheisyydessä vaikuttavat eri hyvinvointia uhkaavat yhteiskunnalliset ilmiöt kuin muissakin toimintaympäristöissä. Kouluyhteisössä on myös mahdollista, että lapset altistuvat muiden ihmisen epätoivottavalle, häiritsevälle, aggressiiviselle ja/tai rikolliselle tai muutoin lasten hyvinvointia uhkaavalle käyttäytymiselle.

Toimenpiteet riskin toteutumisen pienentämiseksi.

Toimenpiteet kohderyhmään kuuluvien toimijoiden osallistumisedellytyksiin liittyvien riskien todennäköisyyden pienentämiseksi:

- Riittävästä ja oikea-aikaisesta tiedottamisesta huolehtiminen
- Yhteistoiminnallinen toiminnan suunnittelu riittävän kattavasti
- Yhteinen riskiarviointi ja varautumissuunnittelu yhteistyötä suunniteltaessa
- Säännölliset tapaamiset hankkeen kohdealueita ylläpitävien toimijoiden kanssa konkreettisen hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvän yhteistoiminnan lisäksi.
- Valmius hankkeen toimenpiteiden uudelleen kohdennukseen hankkeen piirissä olevien hankkeen kohdealueiden suhteen, mikäli hankkeen toteuttamisen edellytyksen yksittäisellä kohdealueella muuttuvat merkittävästi hankkeen toteuttamisen näkökulmasta negatiivisella tavalla.

Toimenpiteet tilaisuuksiin liittyvien riskien minimoimiseksi:

- Yleinen huolellisuus
- Huolellinen tilaisuuskohtainen toteutussuunnitelma

- Tilaisuuskohtainen turvallisuussuunnittelu
- Yhteydenpito ja toimenpiteiden valmistelu yhteistyöstä asiaan kuuluvien viranomaistahojen kanssa tarpeen mukaisessa laajuudessa toiminnan suunnittelu ja toteutusvaiheessa
- Riittävästä tiedottamisesta huolehtiminen kaikille ko. tiloja käyttäville henkilöille ja toimijoille

Toimenpiteet lapsiin liittyvien riskien minimoimiseksi:

- Hankkeen toiminnan ja toimenpidekokonaisuuksien toteuttamisella itsellään pyritään vastamaan kohderyhmän lapsia koskettaviin ongelmiin ja haasteisiin. Lisäksi lasten huomioinen edellä mainituissa riskienhallintatoimenpiteissä erityisenä ryhmänä, on huomioitava suunnitelmallisesti (esim. turvallisuussuunnittelu).
- Lisäksi näiden riskien minimoimiseksi ja työntekijöiden ja kumppanien työturvallisuuden varmistamiseksi on huolehdittava riittävästi työntekijöiden osaamisesta, yhteistoimintakäytännöistä eri viranomaisten kanssa sekä riittävästä työn tuen ja työnohjauksesta.

Riskit liittyen hankkeen yleiseen toimintaympäristöön

1. Yhteiskuntajärjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen merkittävästi vaikuttavat yhteiskunnalliset ilmiöt (pandemiat, energiakriisi, hybrdivaikuttaminen) estävät hankkeen toteuttamisen toimintasuunnitelman mukaisella tavalla turvallisesti kaikkien osapuolten näkökulmasta.

Toimenpiteet yhteiskuntajärjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen merkittävästi vaikuttavien yhteiskunnallisten ilmiöiden aiheuttamien riskien pienentämiseksi:

- Valmiudet käyttöönottaa sujuvasti koronapandemian aikana kehitettyjä toimintatapoja hankkeen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi vaihtoehtoisilla tavoilla.
- Valmius hankkeen jatkamiseksi muissa kouluyhteisöissä, mikäli hankkeen toiminta-alueeseen lukeutuvan kouluyhteisön olosuhteet muuttuvat merkittävästi hankkeen toteuttamisen näkökulmasta negatiivisella tavalla.

Riskit liittyen toteuttajaorganisaatioiden toimintaan

1. Hankehenkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa haasteita ja katkoksia sujuvaan ja toimintasuunnitelman mukaiseen hankkeen toteuttamiseen.

2. Hankehenkilöstön ennakkoimattomat pitkäaikaiset poissaolot työstä, esimerkiksi työntekijöitä koskevista sairaus-, tapaturma- tai onnettomuustilanteista johtuen.

Toimenpiteet henkilöstövaihdosriskien pienentämiseksi:

- Hankehenkilöstön motivaatiosta, osaamisesta, työssä jaksamisesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen organisaatioiden käytäntöjen mukaisesti.
- Riittävän tuen varmistaminen huolellisella ohjausryhmätyöskentelyn suunnittelulla, esihenkilötuella sekä tarpeenmukainen työnohjaus järjestämällä.

ARVIO HANKKEEN TALOUDELLISISTA VAIKUTUKSISTA

Lapsena koetulla väkivallalla on vakavia seurauksia lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin. Lisäksi se rikkoo lapsen oikeutta turvalliseen lapsuuteen. Väkivallan kokemuksen voivat aiheuttaa esimerkiksi traumaperäisiä oireita, kuten ahdistuneisuutta, masennusta ja posttraumaattista stressireaktiota, jotka inhimillisen kärsimyksen lisäksi edelleen vaikeuttavat lapsen selviytymistä ja sopeutumista sekä toimintakykyä.

Väkivaltakokemusten tiedetään tutkitusti olevan myös yksi merkittävin juurisyy lukuisille pahoinvointiongelmille. Erilaiset väkivaltakokemukset ovat usein esimerkiksi yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemuksen, tiettyjen mielenterveysongelmien sekä päihdeongelmien ja muiden riippuvuuksien taustalla. Lapsena koettu väkivalta voi vaikuttaa myös lapsen sosiaalisiin suhteisiin ja kykyyn luoda terveitä ihmissuhteita. Väkivallan kokeminen voi lisätä lapsen riskiä joutua itse väkivallan uhriksi tai väkivallan tekijäksi myöhemmin elämässä. Lisäksi se voi vaikuttaa lapsen koulumenestykseen ja kykyyn integroitua yhteiskuntaan. Kaiken kaikkiaan lapsena koettu väkivalta voi altistaa lapsen syrjäytymiselle ja vaikeuttaa hänen mahdollisuuksiaan menestyä elämässä.

Ottaen huomioon väkivallan kokemusten erittäin vakavat ja moninaiset seuraukset lasten hyvinvointiin ja tulevaisuuteen, on perusteltua todeta, että lapsena koettu väkivalta lisää merkittävästi syrjäytymisriskiä.

Ennaltaehkäisevän työn taloudellisten vaikutusten arviointi on erittäin haasteellista. Haasteena ovat esimerkiksi tunnistetun ongelman ennaltaehkäisemiseksi tarvittavien toimintojen moninaisuus. Lisäksi usein on erittäin vaikea todentaa, kuinka monta epätoivottua tilannetta ennaltaehkäisevällä työllä on tosiasiallisesti kyetty estämään.

Tutkimustieto ennaltaehkäisevän toiminnan kustannusvaikuttavuudessa lisääntyy kuitenkin jatkuvasti.

Kukoistava yhteisö -hankkeen suhteen oman haasteensa tuo se, että toiminnalla pyritään ennaltaehkäisemään useamman kuin yhden väkivallanmuodon toteutumista. Hankkeen taloudellisten vaikutusten arvioimiseksi voidaan valittuihin näkökulmiin ja taustaoletuksiin perustuen esittää suuntaa antavia ja karkeita arvioita.

Esimerkki kiusaamisväkivallan ennaltaehkäisyn taloudellisista vaikutuksista

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan 7,9% 8.-9. luokkalaisista lapsista kärsi jatkuvasta kiusaamisväkivallasta. Oletetaan, että yhden 350 oppilaan yhtenäiskoulun (Luokat 1-9) oppilaista kokonaisuudessaan 7,9% kärsisi jatkuvasta kiusaamisväkivallasta. Tässä tapauksessa yhden kouluyhteisön 350:sta oppilaasta noin 28 oppilasta kärsisi jatkuvasta ja viikoittaisesta kiusaamisväkivallasta.

Kuten edellä kuvattu, lapsena koettu väkivalta lisää monien eri vaikutusten kautta syrjäytymisriskiä merkittävästi. Oletetaan, että 25% jatkuvasta kiusaamisväkivallasta kärsineistä nuorista syrjäytyy yhteisöistä ja yhteiskunnasta myöhemmin elämässään tämän vuoksi. Lisäksi oletetaan, että hankkeen ansiosta yksikään 350:stä oppilaasta ei kärsisi enää kiusaamisväkivallasta.

Esimerkitapauksessa hankkeella olisi onnistuttu ennaltaehkäisemään yhden 350:n oppilaan koulun osalta seitsemän lapsen syrjäytyminen yhteiskunnasta. Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksen (2007) mukaan yhdestä syrjäytyneestä lapsesta aiheutuu yhteensä 1 130 000 euron kustannukset (arvioilta 700 000 euroa kansantulon ja 430 000 euroa julkisen talouden osalta). Tässä tapauksessa hankkeen taloudelliset vaikutukset yhden kouluyhteisön osalta ja ainoastaan kiusaamisväkivallan ennaltaehkäisyn osalta saattaisivat olla yhteensä noin 7,9 miljoonaa euroa, josta vähennetään hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Esimerkkilaskeman osalta on syytä huomioida, että kyseessä on useisiin taustaoletuksiin perustuva hyvin karkea laskelma, joka sisältää jo valtiontalouden tarkastusviraston laskelman osalta merkittäviä ongelmallisuuksia.

Kuitenkin lienee perusteltua ja kestävää todeta, että mikäli lasten kokemaa väkivaltaa kouluyhteisöissä saadaan radikaalisti vähennettyä nykyisesti, on sillä parhaimmillaan

huomattavia ja toiminnan kustannuksiin nähden moninkertaisia taloudellisia säästövaikutuksia.

Petri Hilli & Timo Ståhl & Marko Merikukka & Tiina Ristikari (2017). Analyysi: Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. Yhteiskuntapolitiikan lehden julkaisuja 82. (2017):6.

Timo Ståhl & Erkki Vartiainen (2015). Ennaltaehkäisyllä on Suomessa saatu merkittäviä tuloksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen blogi 26.11.2015.

HENKILÖSTÖN JA TALOUDELLISTEN VOIMAVAROJEN KUVAUS

Nuorten Palvelu ry:n hankejohtaja ja talous- ja hallintokoordinaattori kohdentavat molemmat hankkeen toteuttamiseksi arvioilta keskimäärin noin 10-prosenttia työajastaan. Operatiivisesta toteutuksesta vastaavat hankkeeseen palkattavat kaksi kokoaikaista työntekijää.

Hankkeessa vaadittava osaamisen

- Projektihallinto, monikanavainen viestintä ja viestintämateriaalien tuottaminen
- Yhteistoiminnallisen kehittämisen osaaminen
- Vaikuttamisviestintä ja verkostotyö
- Esiintyminen ja kouluttaminen
- Erimuotoiseen väkiväkivaltaan ja väkivallan ennaltaehkäisyyn liittyvä tiedollinen osaaminen
- Monisektorisen ja -alaisen yhteistoiminnan koordinoinnin osaaminen
- Kouluyhteisön tuntemus toimintaympäristönä
- Kohderyhmälähtöinen vuorovaikutusosaaminen
- Valmiudet itse- ja yhteisöohjautuvuuteen sekä jaettuun johtajuuteen perustuvaan työskentelyyn

Henkilöstön roolitus

Johtaminen & hallinto O,2HTV – Nuorten Palvelu ry

- Nuorten Palvelu ry vastaa hankkeen johtamisesta, hankehenkilöstön esihenkilötyöstä sekä hallinnosta
 - Hallinto
 - Hankkeen ja hankehenkilöstö johtaminen sekä esihenkilötyö

- Yhteydenpito rahoittajiin ja pääkumppaneiden johtoon, raportointi

Johtaminen- ja hallinto 0,1HTV – SOS-lapsikyläsätiö sr

- Esihenkilötyö
- Ohjausryhmätyö

Hankehenkilöstö 2HTV

Vastaava asiantuntija 1HTV – Nuorten Palvelu ry

- Ohjausryhmän toiminnan koordinointi & hankehallinnolliset tehtävät
- Hankkeen viestinnästä, suunnittelusta, toteutuksesta, tiedonkeruusta, seurannasta ja arvioinnista vastaaminen
- Yhteisövaikuttavuuden toimintamallin mallinnus
- Toimenpiteet opettajille, oppilashuollon henkilöstölle,
 - Viestintä & Viestintämateriaalit
 - Opettajien ja oppilashuollon henkilöstön sparraus, työnohjaus & neuvonta
 - Yhtenäisten käytäntöjen kehittäminen & yhteiskehittämisprosessit
 - Tapahtumatuotanto & kampanjatuotanto
- Kunta- ja hyvinvointialue -yhteistyöt

Kehittämissuunnittelija 1HTV – SOS-lapsikyläsätiö sr

- Hankkeen viestinnän, suunnittelun, toteutuksen, tiedonkeruun, seurannan ja arvioinnin toteuttaminen
- Toimenpiteet oppilaille, vanhemmille ja vapaaehtoisille sekä muille toimijaryhmille
 - Tapahtumat: Vanhemmille kohdennetut tilaisuudet
 - Vapaaehtoistoiminnot (tukihenkilötoiminta, Koulumatkat & kouluyhteisön oheistilaisuudet)
 - Välitön tuki tekijälle & Restoratiivisten operaatioryhmien ohjaus
 - Palveluohjauksellinen tuki lapsille, nuorille ja vanhemmille
 - Harrastustoimintaan liittyminen tuki
 - Yhtenäisten käytäntöjen vakiinnuttaminen vastuutoimijaryhmille

Puitteet

Hankkeessa työskentelevillä henkilöillä on käytössään toimistotyöhön soveltuvat työpisteet koululla sekä Nuorten Palvelu ry:n toimistolla. Etätyöskentelyä voidaan tehdä organisaatioiden voimassa olevien käytäntöjen mukaisesti. Työntekijöille hankitaan

työpisteiden lisäksi työtehtävien menestykselliseksi hoitamiseksi tarvittavat työvälineet, laitteet ja tarvikkeet:

- Puhelin, tietokone, kuulokkeet sekä tekniset oheislaitteet ja -tarvikkeet
- Digitaaliset ohjelmistot viestintään, tiedonkeruuseen ja tiimitoimintaan
- Luottokortti toimintaan vaadittavien materiaalien hankkimiseksi hankintaohjeen ja avustusta koskevien säädösten mukaisesti

Hankehenkilöstön tuki

- Hankejohtaja ja hankehenkilöstö tapaavat säännöllisesti hankkeesta vastaavan tiimin ajankohtaisiin tarpeisiin sopivalla tahdilla. Lähtökohtaisesti 1–2 krt kuukaudessa. Lisäksi hankejohtaja ja hankehenkilöstö ovat tarveperusteisesti jatkuvassa yhteydenpidossa keskenään.
- Ohjausryhmän päätehtävänä on tukea hankkeen menestyksellistä toteutumista pääsääntöisesti kokoustensa kautta, joita järjestetään keskimäärin neljä kertaa vuodessa, ellei rahoittajaviranomainen edellytä muuta
- Hankkeen työntekijöille järjestetään ryhmätyönohjaus n. 1krt/kk
- Hankkeen työntekijöillä on yhdenvertainen oikeus hyödyntää organisaatioiden tarjoamia muita mahdollisuuksia oman osaamisen kehittämiseen
- Lisäksi hankkeen työntekijät osallistuvat Nuorten Palvelu ry:n kaksi kertaa vuodessa järjestettäviin kehittämis- ja hyvinvointipäiviin sekä SOS-lapsikyläsätiön työntekijä säätiön alueellisiin organisaation henkilöstölle suunnattuihin tapaamisiin.

Lisäksi Nuorten Palvelu ry:n ja SOS-Lapsikyläsätiön omaamaa osaamista jaetaan hankkeessa hyödynnettäväksi sisäisen vertaissparraustilaisuuksin ja hankkeen kannalta relevantti dokumentoitu materiaali jakaen sekä organisaatioiden muita olemassa olevia toimintojen hyödynnetään systemaattisesti.

Ulkopuoliset palvelut

- Ulkopuolisia palveluita hyödynnetään erityisesti yhteisövaikuttavuuden tutkimuksellisen perustan suunnitelmalliseen hyödyntämiseen, tukipalveluiden (taloushallinto, IT/ICT...) järjestämiseksi, viestintämateriaalien tuottamiseksi ja vaikuttamisviestinnän hyvien käytäntöjen soveltamiseksi sekä toimintamallin mallinnukseen ja oppaan toimittamiseen liittyviin erityisosaamista edellyttäviin tehtäviin.

Nuorten Palvelu ry

Taloudelliset resurssit ovat muutoin kuvattuna hankehakemuksen liitteenä toimitetussa hankebudjetissa.

Toimintaan osallistuu myös vapaaehtoisia, joille ei makseta palkkiota mutta kulut korvataan Nuorten Palvelu ry:n vapaaehtoistoiminnan kulukorvauskäytäntöjen mukaisesti. Vapaaehtoistyötunteja kertyy laskennallisesti keskimäärin 5–10 tuntia viikossa 5–8 vapaaehtoisen toimesta.

HANKKEEN JÄRJESTÄYTYMINEN JA HALLINNOINTI

Hankeen johto

Hankkeen hallinnoinnista ja johtamisesta vastaa Nuorten Palvelu ry. Hankejohtaja toimii Nuorten Palvelu ry:n toiminnanjohtajana. Henkilöstöhallinnollisissa asioissa esihenkilötyö toteutetaan yhteistoiminnassa Nuorten Palvelu ry:n toiminnanjohtajan ja SOS-lapsikyläsätiön hankkeeseen nimeämän esihenkilön kesken, kumpikin esihenkilö oman organisaation työntekijästä vastaten. Organisaation välisten henkilöstöhallinnollisten käytäntöjen eroavaisuuksien ratkaisemiksi lähtökohtana pidetään työntekijöiden tasa-arvoista kohtelua. Hankkeen operatiivisesta toteutuksesta vastaa hankkeen vastaava asiantuntija.

Varsinaisten hallinnollisten velvoitteiden hoitamiseen osallistuu Nuorten Palvelu ry:n toiminnanjohtajan lisäksi SOS-Lapsikyläsätiö hankkeessa työskentelevän oman organisaation työntekijän toiminnasta ja delegoitavan avustuksen käytöstä aiheutuvien vastuiden osalta SOS-Lapsikylän hallinnollisista tehtävistä vastaavat henkilöt. Nuorten Palvelu ry:ssä hallinnollisten velvoitteiden hoitamisesta vastaa toiminnanjohtaja, talous- ja hallintokoordinaattori oman työnkuvansa mukaisesti sekä erityisesti suorittavan tason hankehallinnollisista tehtävistä hankkeen työntekijät työkuviensa mukaisesti.

Ohjausryhmä yhteensä kuusi henkilöä

Hankejohtaja

Hankkeen vastaava asiantuntija

TE määrärahojen kehittämispäällikkö / THL"

Kunnan edustaja

SOS-lapsikyläsätiön edustaja

Vallankumouksia
nuorten oikeuksien ja hyvinvoinnin
puolesta.

Nuorten Palvelu ry

Väkivallan ennaltaehkäisyn tutkimusta edustava tiedeyhteisön edustaja
Yhteisövaikuttavuuden asiantuntija

Yhteistyöverkostot

Hankkeen toteutus perustuu pääasiassa yhteistoimintaan hankkeen kohderyhmän toimijaryhmien kanssa, joiden rooli on kuvattu osana hankkeen toteutussuunnitelmaa. Toimijaryhmien lisäksi hankkeen keskeisiä yhteistyötahoja ovat hankkeen kohderyhmän lasten kannalta tarkoituksenmukaiset julkisen-, yksityisen- ja kolmannen sektorin sosiaali-, terveys-, kasvatusta-, nuoriso- ja harrastealan toimijat sekä viranomaiset.

LIITTEET

- Kuntakumppanuussopimus liite 1.
- Kumppanuussopimus Sos-Lapsikyläsäätiö sr. liite 2.
- Ekologisesti kestävä järjestö -ohjelma liite 3.
- Eettinen toimintaohjelma liite 4.

